

Odsłonięcie i poświęcenie tablicy upamiętniającej 75. rocznicę mordu

W niedzielę 25 lipca 2021 r. w Jaworniku Ruskim w gminie Bircza odbyła się uroczystość odsłonięcia i poświęcenia tablicy upamiętniającej 75. rocznicę mordu dokonanego w dniu 24 lipca 1946 r. przez nacjonalistów ukraińskich z UPA na 14 Żołnierzach Wojska Polskiego z 28 Pułku Piechoty 9 Dywizji Piechoty.

Odsłonięcie tablicy było ukoronowaniem kilkuletnich starań mieszkańców Jawornika Ruskiego oraz pasjonatów historii z Andrzejem Wrotniakiem na czele. To dzięki nim udało się dotrzeć do miejsca zbrodni i odnaleźć szczątki pomordowanych żołnierzy, a w konsekwencji doprowadzić do uporządkowania terenu, umieszczenia tabliczek informacyjnych, postawienia krzyża i pamiątkowej tablicy. Teraz czas na pogrzeb, to już 5 lat jak minęło od odnalezienia szczątków żołnierzy, którzy ciągle czekają na identyfikację i pogrzeb. Najprawdopodobniej dotychczas udało się zidentyfikować 5 osób. Badania prowadzi Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie, który z Instytutem Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu zawarł porozumienie w sprawie Polskiej Bazy Genetycznej Ofiar Totalitaryzmów.

Przybyłych gości powitał Andrzej Wrotniak, wśród których znalazł się Mieczysław Kasprzak Poseł na Sejm RP, Wojciech Bobowski Przewodniczący Rady Powiatu Przemyskiego, Jerzy Góralewicz Sekretarz Powiatu Przemyskiego, Jadwiga Haber-Słowińska Sekretarz Gminy Bircza, prof. Andrzej Zapałowski, ks. Proboszcz Bogusław Falusiewicz z Borownicy, Żołnierze, przedstawiciele Przemyskiego Stowarzyszenia Rekonstrukcji Historycznej X D.O.K z Mirosławem Majkowskim na czele, przedstawiciele Nadleśnictwa Dynów oraz organizacji kresowych. Nie brakło też miejscowych społeczników i mieszkańców Jawornika Ruskiego.

Wojciech Bobowski Przewodniczący Rady Powiatu Przemyskiego w swoim wystąpieniu oddał hołd

pomordowanym, podziękował Andrzejowi Wrotniakowi, prof. Andrzejowi Zapałowskiemu i innym społecznikom, dzięki którym doszło do tej wyjątkowej uroczystości. Zwracając uwagę, że utrwalanie pamięci o tych co ginęli z rąk UPA walcząc o polskość swoich ziem ciągle rodzi się w bólach. Przypomniął smutną dla mieszkańców gminy Bircza rocznicę odzyskania niepodległości - 11 listopada 2017 r., kiedy to potajemnie nocą usunięto napis Bircza 1945 - 1946, z tablicy pamiątkowej Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie tuż przed planowanymi uroczystościami narodowego święta. Przypomniął o krzywdzących opiniach jakie wówczas się posypały jakoby Birczy bronili czekiści a sama nazwa „Bircza 1945-1946” miałyby propagować system komunistyczny. Odczytał także stanowisko podpisane przez Wiceprezesa IPNu odnośnie planowanego w 2018 r. w Elblągu ronda im „Obrońców Birczy”, w którym bez cienia wątpliwości przeczytać możemy, że nazwa ta nie propaguje żadnego systemu totalitarnego i nie stoi w sprzeczności z ustawą IPN o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki. Przypomniął, że niedawno bo końcówką maja br. rady: Powiatu Bieszczadzkiego, Powiatu Przemyskiego i Gminy Bircza jednogłośnie podjęły petycję w tej sprawie skierowaną do Mariusza Błaszczaka Ministra Obrony Narodowej. Samorządy domagają się w niej powrotu napisu na tablicy, podkreślając, iż na przestrzeni lat Gmina Bircza i jej mieszkańcy byli wielokrotnie tragicznie doświadczani przez historię. Miejscoowość Bircza w latach 1945 - 1946 trzykrotnie obroniła się przed bandami UPA. Przez wiele lat mieszkańcy Gminy Bircza oczekiwali upamiętnienia walczących w obronie Birczy z OUN - UPA w latach 1945 - 1946. Ku wielkiej radości lokalnej społeczności napis „Bircza 1945 - 1946” został umieszczony na tablicy pamiątkowej Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie. Jednakże przed uroczystym odsłonięciem tablicy 11 listopada 2017 r. napis został niespodziewanie i potajemnie usunięty. (...) Uważamy, że duma i honor mieszkańców Gminy Bircza w obecnej sytuacji zostały w sposób karygodny naruszone, a usunięcie napisu „Bircza 1945-1946” z tablicy pamiątkowej Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie, jest szczególnie upokarzające, zarówno dla walczących o Birczę, jak również dla obecnych mieszkańców. Mimo wielu ciężkich doświadczeń mieszkańcy Gminy Bircza to ludzie twardzi i honorowi, a przede wszystkim dumni ze swojej przeszłości, dumni ze swojej miejscowości i ze swoich przodków” - możemy przeczytać w petycji. Pan Przewodniczący Wojciech Bobowski przedstawił też odpowiedź ministerstwa na petycję, w której w sposób bardzo lakoniczny napisano, że w związku z planowaną odbudową Pałacu Saskiego i kolumnady na Placu Marszałka J. Piłsudskiego wszystkie upamiętnienia wydarzeń i miejsc walk odbędą się w trakcie trwania tego projektu. Niestety jak zauważył, temat przywrócenia napisu jest spychany na dalszy plan, na później, co niebezpiecznie prowadzić może do sfalszowania historii. Wyraził przy tym pogląd, że taką samą hańbą i skandalem jest usunięcie napisu Bircza z Grobu Nieznanego Żołnierza jak i to, że od 5 lat odkryte szczątki polskich żołnierzy w wolnej Polsce nie mogą się doczekać godnego pogrzebu.

Okolicznościowe przemówienie do zebranych wygłosił także Mieczysław Kasprzak Poseł na Sejm. Po zakończeniu przemówień dokonano odsłonięcia i poświęcenia tablicy. Do aktu odsłonięcia tablicy zaproszeni zostali Mieczysław Kasprzak Poseł na Sejm RP, Wojciech Bobowski Przewodniczący Rady Powiatu Przemyskiego, Jerzy Góralewicz Sekretarz Powiatu Przemyskiego, Józef Hyliński Sołtys Jawornika Ruskiego oraz społecznik Andrzej Bańcarz. Następnie zostały złożone wiązanki kwiatów i zapalono znicze. Uroczystość odsłonięcia tablicy poprzedzona została Mszą Św. w kościele w Borownicy, w intencji pomordowanych. Tuż przed jej rozpoczęciem Wojciech Bobowski Przewodniczący Rady Powiatu Przemyskiego i Jerzy Góralewicz Sekretarz Powiatu Przemyskiego oddali hołd pomordowanym przez UPA w dniu 20 kwietnia 1945 r. mieszkańcom Borownicy, składając wiązankę kwiatów przy pomniku upamiętniającym te tragiczne wydarzenia.

Oprac. M. Dachnowicz